

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

בס"ד | גיליון 87
גיליון מורחב
קורח התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה - סיפור מגדולי ישראל

עונש החייט שהכשיל יהודים בכלאיים

"מעשה בחייט שלא היה זהיר באיסור כלאי בגדים, ותפר בגדיהם של יהודים בכלאיים. אחר פטירתו מצאווה מוטל באמצע בית החיים. אמרו האנשים ודאי מקרה הוא שלא העמיקו כל כך את הקבר באדמה, ובאה חיה רעה וגררה אותו ממקומו. חזרו וקברו אותו בכבוד הראוי בעומק.

למחרת שוב מצאווה בחוץ, תמהו ואמרו אין זה לחינם, הלכו וסיפרו הדברים לרב העיר שהיה אדם גדול. הלך הרב לבית החיים וערך תפילה כדי שהחייט יודיעו על איזה עוון אין הארץ רוצה לקבלו. פתח החייט פיו ואמר, כי עונש זה מגיע לו על שהכשיל את בני ישראל בבגדי כלאים, ומאחר שהארץ היא מלבוש האדם אחרי מותו – אין היא רוצה לקבלו, והרב התפלל שהאדמה תקבלו ויתן דין בעולם הבא".

(ילקוט מעם לועז, ויקרא עמוד ר"ד, הובא ביגדיל תורה, דברים עמוד תכ"ד)

ריצה למצוה מבטלת ריצת מלאך המוות לנגוף

במדבר ט"ז ב': "ויקח אהרן כפאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בקם ויתן את הקטרת ויכפר על הקם".

"מה שאמר באהרן "וירץ" וכו' תפס מידתו של מלאך המוות, שהוא רץ בשעת המגיפה, ואותיות מגיפה בא"ת ב"ש וירץ. ע"כ.

א"ה, אפשר דעל זה אמר נעים זמירות ישראל, דרך מצותיך ארוץ, כשהיה הולך לעשות מצווה. היה רץ, לתפוס מידת המלאך המוות, שרץ לנגוף, ולבטל בריצת המצווה לריצתו.

וזהו גם כן כוונת התנא, באמרו הוי רץ למצוה קלה וכו', כדי שתבטל בריצת המצווה, ריצת המלאך המוות.

ואני קיבלתי מרבתי, שהמבקר את חולי המגיפה, לא ישב, רק יעמוד, וילך הולכות והובאות בבית, עד שילך משם, ובזה אין רשות למלאך המוות לשלוט בו לנגוף, עד כן ואפשר שכיון שעוסק במצות בקור חולים, והוא עומד והולך, ובא בכח המצווה, מבטל ריצתו אלו, לריצת המלאך המוות".

(מדרש תלפיות ענף "אהרן" ע"פ עשרה מאמרות)

ממון קורח גרם לו להתגאות, לכן יהא לנגדו תמיד בשאלו כדי שיראה מזיקו ויתרבה צערו

במדבר ט"ז ג': "ויַרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וְתַכְסֵּי עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱלִי".

"ראה זה חדש תחת השמש אשר היה בקורח, שאין אדם בעולם מוריד ממונו ועשרו עמו לשאול, דכתיב (תהלים מ"ט י"ח): "לא ירד אחריו כבוד", וכמאמר התנא (תנא דבי אליהו רבה י"ח): אין מלווין לו לא כסף ולא זהב. וכדאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פרקי דרבי אליעזר ל"ד): שלושה אוהבים לאדם, אשתו ובניו וממונו, וכולם עוזבים אותו. אך קורח הולך עמו כל ממונו לשאול, דכתיב (במדבר ט"ז ל"ב): "ויפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקורח ואת כל הרכושי".

והוא, דכיון דממונו גרם לו על שנתגאה עמו, לכן חטאתו לנגדו תמיד בשאול, כדי שיראה מזיקו ויתרבה צערו. וזהו (קהלת ה' י"ב): "עושר שמור לבעליו לרעתו" - זה קורח (בראשית רבה נ' י"א) שנשמר העושר עם בעליו, דהינו שירד ממונו עמו לשאול לרעתו, לפי שרואה מזיקו ונכפל צערו כדפרישית. ואם היה ממונו מפוזר לעניים היה ממון מקודש, ודבר שבקדושה לא היה יכול לירד עמו בשאול לרע לו כמדובר, משום שאפילו רשע גמור ובעל צדקה זוכה לעולם הבא, כמו שכתבנו במאמרים דלעיל דאינו יורד לגיהנום".

(מעיל צדקה אות תר"ט)

המפלג – נופל בפילוג

במדבר ט"ז א': "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וידתן וַאֲבִירִים בְּנֵי אֱלִיָּאב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן".

פירוש: על המילים "ויקח קורח" כתב באונקלוס "ואתפליג קורח", וי"ל, שעל שהתפלג – נפלגה הארץ (ונבלע בה). על שגרם למחלוקת – נתחלקה הארץ (ונפל בה).

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.).

2

בס"ד | גיליון 87
גיליון מורחב
קורח התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

אמרו "לא נעלה" וירדו אל מתחת לאדמה

במדבר ט"ז י"ב: "וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נִעְלֶה".

לא נעלה: "פיהם הכשילים, שאין להם אלא ירידה".

(רש"י)

מדוע מתו במיתה משונה

היות ועדת קורח טענו נגד משה רבינו מדוע בית מלא ספרים זקוק למזוזה, ומדוע טלית שכולה תכלת זקוקה לפתיל תכלת! ולכן החליטו שמשה המציא מעצמו חוקים לא הגיוניים שהקב"ה כלל לא ציווה, משום שהוא לא הסתפק בחוקים האלוקיים והוסיף דבר חדש מעצמו, על כן נידונו מדה כנגד מדה, שימותו לא באחד ממיני המיתות הקיימות בעולם, אלא הקב"ה ימיתם במיתה מיוחדת "חדשה".... ו"לא יסתפק" במיתות שכבר קיימות בעולם...

(רבי יוחנן ריינר שליט"א)

יהפך עליהם הענין, יען שהם רצו להפוך דברי אלקים חיים

במדבר ט"ז כ"ט: "אם כמות כל האדם ימתנו אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני".

"... ואולי לזה אמר משה רבינו ע"ה 'אם פקודת כל אדם יפקד עליהם', ותמהו שהרי כבר נאמר לו שיכלה אותם. והשתא אתי שפיר ענשו של בעל קנאה להתבלע בארץ, כדכתיב (משלי י"ד ל') 'ורקב עצמות קנאה', ובעל מחלוקת נידון באש, נמצא דינם של דתן ואבירם שהם בעלי מחלוקות בלי שיקנאו לכבודם כלל א"כ דינם באש קלוי, ור"ן איש דינם להבלע בעפר, ונהפך עליהם ענינם, וזהו פקודת כל אדם של בעלי מחלוקות יפקד עליהם, לא ה' שלחני אלא עשיתי כן מלבי, מ"מ הקב"ה חס על כבודי, אבל אם לא יפקד עליהם פקודת כל אדם של בעלי מחלוקות אלא יהפך עליהם הענין, זהו מורה על מדה כנגד מדה, יען שהם רצו להפוך דברי אלוקים חיים, זהו מה שנלפע"ד כעת בהאי פרשתא...".

(תורת משה לחת"ס)

אשת און בן פלת הצילה את בעלה, ונתגלגלה במיכל שהצילה את בעלה

במדבר ט"ז א': "וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהָת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאֹון בֶּן פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן".

"אשת און בן פלת, היא נתגלגלה במיכל בת שאול, היא הצילה את בעלה, וכן מיכל הצילה את דוד".

(גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו אות י"א)

נתקדשו מחתותיהם כי על ידם נתקדש שם שמים

במדבר ט"ז י"ח: "וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיְשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וַיַּעֲמֵדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן".

"... והר"ן (250) איש זכו, שנעשו מחתותיהם ציפוי למזבח, כי על ידם נתקדש שם שמים".

(משך חכמה)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א).

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה בדף היומי

כמים הפנים לפנים – בתורה

יבמות דף קיז: "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. ורבי יהודה? ההיא בדברי תורה כתיב".

בדברי תורה כתיב: "לפי פנים ולב שאתה נותן לתורה לבך עומד לך להעמיד גירסא אם יגעת בה תמצא אם לא יגעת לא תמצא".

(רש"י)

בליעת קורח באדמה באה ללמדו שיעור חשוב על נתינה

במדבר ט"ז ל"ב: "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש".

בליעתו באדמה של קורח באה לאלפו בינה: הוא טען תמיד שהינו עשיר ויכול לתת לכולם ובשל כך הגיע לגאווה. באה האדמה ואמרה לו: "נו, נו, אני עשירה יותר ממך, שהרי כל מה שבעולם בא ממני, ולעולם איני מפסיקה לתת, ולמרות זאת כל הרוצה בא ודורך עלי... בוא אלי גאה שכמוך, כדי שאוכל ללמד אותך כמה דברים, בוא וראה, שיכול אתה להיות עשיר ונותן, ועדיין לאפשר לאחרים לדרוך עליך ולא לדרוך עליהם"!

(נפש דוד)

תיקון לאדמה על בליעת הבל

"... ואולי כי זה יהיה לה (לאדמה) תיקון למה שפצתה לבלוע איש צדיק (הבל) עתה תפצה פיה לבלוע אויבי ה".

(אור החיים הקדוש)

לא יכלה הארץ להתקיים בגלל קורח – ולכן פתחה פיה

בחולין (דף פט. ט.) דרשו חז"ל את הפסוק "תולה ארץ על בלימה" - אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה. ואילו קורח ועדתו לא די שלא היו בולמים את עצמם, אלא אדרבה, הציתו את אש המחלוקת, ולא היתה יכולה הארץ להתקיים תחתם, לכן ותפתח הארץ את פיה...

(מפי השמועה)

מדוע עצרה הקטורת את המגיפה

במדבר י"ז א-ג: "ויאמר משה אל אהרן קח את הפחית ואתו עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף: ויקח אהרן פאשר דבר משה וירץ אל תוף הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקטרת ויכפר על העם: ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה". הנה יש להתבונן מה כח הקטורת לעצור המגפה ומה מדה כנגד מדה איכא בזה.

רש"י כתב (שמות ל' ל"ד בד"ה וחלבנה): "בושם שריחו רע וקורין לו גלבנא, ומנאה הכתוב בין סמני הקטורת, ללמדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגודת תעניותינו ותפלותינו את פושעי ישראל שיהיו נמנין עמנו".

נמצא שעניינה של הקטורת לרמז על הקירוב והאחדות ובזה כוחה.

מהות המחלוקת שבעטייה באה המגיפה היתה הרחקה ופירוד, והוא היפך האחדות. על כן תבוא הקטורת שמהותה אחדות, ותעצור את המגיפה שבאה בשל סבת הפירוד והריחוק. (ע"פ עמודי החצר)

קול ובהלה כנגד חוסר בהלה בעת שמיעת קול אחר

במדבר ט"ז ל"ד: "וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ".

פירוש: רש"י בד"ה נסו לקולם כתב: "בשביל הקול היוצא על בליעתך", ונ"ל שבזה נענשו בני, שכאשר שמעו את קולו המתריס של קורח ועדתו, לא נבהלו ולא מחו, ועל כן עתה בא להם קול אחר ונבהלו ונסו בגללו.

מרגליות

מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.א). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.א)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

החולקים על הכהונה לוקין בצרעת

במדבר י"ז ה': "זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מִזְרַע אֶהְיֶה הוא להקטיר קטרת לפני ה' ולא יהיה קָרַח וְכַעֲדָתוֹ פֹּאֶשֶׁר דָּבַר ה' בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ".

ברש"י ד"ה כאשר דבר ה' ביד משה לו: "... ומהו ביד משה ולא כתב אל משה, רמז לחולקים על הכהונה שלוקין בצרעת, כמו שלקה משה בידו, שנאמר (שמות ד' ו'): 'ויצאיה והנה ידו מצורעת כשלג', ועל כן לקה עוזיה בצרעת".

פירוש: החולקים על הכהונה מבזים את הכהנים ואת מי שציווה על כהונתם, ועל כן לוקים בצרעת ויהיו מבוזים בעצמם. דהנה הכהנים הם הנעלים, והמכובדים שבאומה, ואנו נצטוונו לכבדם, ולכן המבזה את המכובדים – יתבזה (ואין לך ביזוי גדול ממי שמנוגע בצרעת).

המערער על הכהנים שהם זריזין, מזדרזת פורענות לבוא עליו

במדבר י"ז כ"ג: "וַיְהִי מִמִּתְרַת וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל אֱהֱלֵה עֵדוּת וַהֲנֶה פָּרַח מִטָּה אֶהְרֹן לְבֵית לִוִי וַיֵּצֵא פָּרַח וַיֵּצֵא צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים".

ברש"י ד"ה ויגמול שקדים: "כשהוכר הפרי הוכר שהן שקדים, לשון (בראשית כ"א ח') ויגדל הילד ויגמל, ולשון זה מצוי בפרי האילן, כמו (ישעיה י"ח ה') ובוסר גומל יהיה נצה. ולמה שקדים, הוא הפרי הממהר להפריח מכל הפירות, אף המעורר על הכהונה פורענותו ממהרת לבוא, כמו שמצינו בעוזיה (ד"ה ב' כ"ו, י"ט) והצרעת זרחה במצחו. ותרגומו וכפית שגדין, כמין אשכול שקדים יחד כפותים זה על זה".

פירוש: יש לעיין מדוע פורענות ממהרת לבוא למעורר על הכהונה. ונראה לבאר ע"פ מה דלמדנו בשבת (דף כ.) שהכהנים זריזין הן, ולכן י"ל, דהמערער על הזריזין, מזדרזת פורענות לבוא עליו.

מיתה בטרם עת – עבור בקשת כבוד בטרם עת

במדבר ט"ז א': "וַיִּקַּח קָרַח בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי יֶאֱזֶבֶד".

'ויקח קורח' הוא לא המתין עד שתגיע שעתו ויבחרו בו למנהיג ונשיא, אלא חקק את השעה ורצה להמליך את עצמו... לפיכך 'ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם', מדה כנגד מדה, הם לא חיכו בסבלנות לשעתם אף האדמה לא המתנה לבוא שעתם לזמן בו ישוּבו אליה, אלא 'וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה'.

(ע"פ אוצר חיים על התורה)

חטאו באש ולקו בה

במדבר ט"ז ז'-ח': "וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֵתָתוֹ, וַיִּתְּנֵם עֲלֵיהֶם קֹטֶרֶת, וַהֲקִרְבָתֶם לִפְנֵי ה' אִישׁ מִחֵתָתוֹ, חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתָיִם מִחֵתָת; וְאַתָּה וְאַהֲרֹן, אִישׁ מִחֵתָתוֹ: וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֵתָתוֹ, וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ, וַיִּשְׂמִי עֲלֵיהֶם, קֹטֶרֶת; וַיַּעֲמְדוּ, פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. וְעוֹנֵשׂם מִדָּה כִּנְגַד מִדָּה (שם ל"ה): "וְאֵשׁ יֵצְאָה, מֵאֶת ה'; וַתֹּאכַל, אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתָיִם אִישׁ, מִקְרִיבֵי, הַקֹּטֶרֶת".

פירוש: חטאו באש - לקו באש.

מדוע ירד קורח חיים שאולה

במדבר ט"ז ל': "וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצִתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתְּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֶתֶם כִּי נֶאֱצַו הָאֱנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'".

רצונו של קורח היה לעשות מצוה הבאה בעבירה, כך שדבק בבת אחת במצוה שהיא מקור החיים, ובעבירה שהיא מקור המוות, ולפיכך היה עונשו מדה כנגד מדה, עירוב של חיים ומות כאחד – "חיים שאולה".

(קדושת לוי)

הדומם מעניש על הפגיעה בבחיר האדם

במדבר ט"ז ל"ב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֶתְּם וְאֶת בְּתִיחֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לָקַרַח וְאֶת כָּל הָרֶכֶשׁ".

"והנה ראה משה לבקש שיהיה עונש דתן ואבירם וסיעתם בבליעת הארץ לדונם מדה כנגד מדה, הם פשעו במה שפערו פיהם לבלי חוק בלוע ולהשחית אדון הנביאים... ככה תפתח האדמה שהיא השפל שביסודות את פיה ותבלע אותם".

(אברבנאל)

מוות באש כנגד הקרבת קטורת באש

במדבר ט"ז ל"ה: "וְאֵשׁ יֵצְאָה מֵאֶת ה' וַתֹּאכַל אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתָיִם אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקֹּטֶרֶת".

ואש יצאה מאת ה': "מידותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה, קורח בקש מעלה רמה שאינה ראויה לו ובא בזה כנגד ה' יתברך, לפיכך נדון בירידה הוא והנסמכים עמו, וכענין שדרשו רז"ל (במדבר כ"א): ומבמות הגיא, כן ענינו של קורח אב לכל המתגאים המבקשים ליטול שררה שלא כדין. גם בכאן בעונש השרפה היתה מדה כנגד מדה, כי חמשים ומאתים אלו שהיו בכורות באו להקריב קטורת על גבי האש ומחתותיהן בידיהן ועל כן נדונו באש, ועליהם אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ק"ו): ותבער אש בעדתם להבה תלהט רשעים".

(רבינו בחיי)

מרגליות

מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

הרוצה את שאינו שלו, מאבד אף את מה ששלו

במדבר ט"ז א': "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלתי בני ראובן".

"ויקח קורח, מאי ויקח נסיב עיטא בישא לגרמיה כל דרדף בתר דלאו דיליה איהו עריק מקמיה ולא עוד אלא מה דאית ביה אתאביד מניה (כל הרודף אחר דבר שאינו שלו הוא בורח ממנו, ולא עוד, אלא אף מה שיש בו, אובד ממנו)".

(זהר הקדוש קורח דף קעו.)

הרוצה נרצח ע"י אותו האדם

"... וכבר נודע מה שאמרו המקובלים (ספר לקוטי תורה, פרשת קורח), כי קורח הוא גלגול קין, כי נתגלגל קין שלוש פעמים מצד נפש רוח ונשמה. והיינו במצרי שהרג משה, ויתרו חותן משה, כמו שנאמר (שופטים ד' י"א) 'וחבר הקיני נפרד מקיני', ואחר כך בקורח. ומשה הוא גלגול של הבל, ועשה בו נקמה שלש פעמים. שהרג את המצרי, וכן רמז 'ויך את המצרי' (שמות ב' י"ב), 'ויך' עם המלה בגימטריא 'הבל', 'המצרי' בגימטריא 'משה'. ויתרו עשה לו הכנעה ונתן לו את צפורה בתו, שהיא היתה התאומה היתירה שבעבורה הרג קין את הבל. ועתה קורח שעשה מחלוקת הגדול וחזר לסורו, אז הרגו משה ונתקיים 'שפך דם האדם באדם דמו ישפך' (בראשית ט' ו'), כלומר, אותו האדם עצמו שנהרג, הוא הרג את הורגו, וכן משה שהוא הבל הרג את קורח שהוא קין. ומיתתו היתה בבליעה מדה כנגד מדה, כי פצתה הארץ את פיה לבלוע דם הבל. כן כתב הציוני (פרשת קורח)".

(של"ה, קורח, תורה אור)

משה רבינו אמר לבני לוי שאין להם לבקש מצוות נוספות – השיבו ה' באותן אופן

במדבר ט"ז פסוקים ז', ט"ז: "ותגנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מקור והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי... המעט מכם פי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבד את עבדת משפח ה' ולעמד לפני העדה לשרתם: ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה".

"לכאורה קשה מה מדה כנגד מדה הוא זה, וכתב הגאון מהר"ש קלוגר ז"ל באמרי שפר (פרשת קורח) דמי שהוא צדיק גדול ורודף אחר מצוות, הייתכן שנאמר לו מדוע אתה רודף אחר המצוות, הלא כבר יש בידך מצוות הרבה, הלא בוז יבוזו לו דודאי אין שיעור למצוות ואוהב מצוות לא ישבע מצוות. וזה היה חטא משה רבינו ע"ה, כיון דאחז"ל שאני כהנים דריבה בהם הכתוב מצוות יתירות, הרי דבכהונה תלויים הרבה מצוות מה שאין לזר לעשותם, והנה באמת עדת קורח היו אסורין בכהונה שהרי ציווה הקב"ה שדוקא אהרן יהיה כהן והזר הקרב יומת, וא"כ כיון שקורח ועדתו היו רוצים בכהונה היה לו למשה להשיבם בפשיטות שנאסר להם הכהונה, אך משה לא השיבם כן רק השיב להם: רב לכם המעט מכם כי הבדיל ה' אלוקי ישראל אתכם ובקשתם גם כהונה, דמשמע הלא כבר יש בידכם הרבה מצוות ומדוע תבקשו גם כהונה.

ובזה לא דיבר נכונה. שהרי הם רצו לקיים עוד מצוות התלויות בכהונה, לכן נענש משה בזה מדה כנגד מדה. דהנה אמרין במס' סוטה (דף יד.) מפני מה נתאוה משה להיכנס לארץ וכי לאכול מפריה הוא צריך אלא כדי לקיים מצוות התלויות בארץ, והנה מי לנו גדול ממשה שכבר קיים כל התורה כולה, א"כ מה השיב לו הקב"ה, 'רב לך' דמשמע דכבר עשית מצוות הרבה ודי לך בזה.

וקשה ג"כ הלא אוהב מצוות כמשה רבינו לא ישבע מצוות ורצה ג"כ לקיים המצוות התלויות בארץ, וכך היה לו להקב"ה להשיב אסור לך ליכנס לארץ כיוון שכבר נגזר הגזירה שלא תכנס לארץ בחטא מי מריבה. אבל מדהשיב לו הקב"ה 'רב לך', די לך המצוות שעשית ואין אתה צריך לבקש עוד מצוות התלויות בארץ, היינו משום דברב בישר ואמר 'רב לכם בני לוי' ואין לכם לבקש עוד מצוות כהונה, לכן נענש כי ברב בישרוהו ואמר לו הקב"ה גם כן: 'רב לך' ואינך צריך לבקש עוד מצוות והוי שפיר מדה כנגד מדה".

(ילקוט הגרשוני)

לרפואה שלמה: בן ציון בן חיה ★ לעילוי נשמת מו"ר מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל
להנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים 054-251-0336 קו אמריקאי: 646-340-5403
דוא"ל ap@torah24-7.com אתר <https://torah24-7.com/SEFORIM-HEBREW/>